

8. Наер В. Н. О текстовых параметрах функционального стиля / В. Н. Наер // Текст в функционально-стилевом аспекте : сб. науч. тр. МГПИИЯ им. М. Тореца. – М. : Изд-во МГПИИЯ им. М. Тореца, 1988. – Вып. 309. – С. 4–9.
9. Тураева З. Я. Лингвистика текста / З. Я. Тураева // Текст: структура и семантика. – М. : Просвещение, 1986. – 127 с.
10. Федотова Е. И. Коммуникативно-функциональные и семантические особенности предложений оценочного типа в современном английском языке (объект оценки – адресат) : дис. ... канд. филол. наук : 10.02.04. «Германские языки» / Е. И. Федотова. – Киев, 1987. – 207 с.
11. Чумаков Г. М. Синтаксис конструкций с чужой речью / Г. М. Чумаков. – Киев : Выща шк., 1975. – 215 с.
12. Green G. The Quiet American / G. Green. – М. : Менеджер, 2004. – 176 p.
13. Kipling R. The Light That Failed / R. Kipling. – Moscow : Progress Publishers, 1975. – 286 p.
14. Maugham W. S. The Moon and Sixpence / W. S. Maugham. – Moscow : Progress Publishers, 1972. – 250 p.
15. Maugham W. S. The Razor's edge. / W. S. Maugham. – М. : Менеджер, 2004. – 320 p.
16. Priestley J. B. Angel Pavement / J. B. Priestley. – Moscow : Progress Publishers, 1974. – 504 p.
17. Salinger J. The Catcher in the Rye / J. Salinger. – Moscow : Progress Publishers, 1974. – 204 p.

Архипова Ирина. Информационная функция авторских отступлений в англоязычных художественных прозаических текстах. В работе определены коммуникативно-прагматические характеристики авторских отступлений в англоязычных художественных прозаических текстах XIX–XX вв. Авторское отступление – автосемантическая композиционно-смысловая единица художественного текста, которая обеспечивает смысловую связность текста, выполняет эмотивно-эстетическую, фатическую и когнитивную функции и таким образом выступает эксплицитным средством определения образа автора и читателя в тексте. Коммуникативно-прагматический подход позволил выделить содержательно-значимые для развития фабулы авторские отступления и авторские отступления, информационно нацеленные на раскрытие образа автора.

Ключевые слова: автор, авторское отступление, информационная функция, образ автора, художественный текст.

Arkhipova Iryna. The Information Function of Author's Digression in English Literary Prose. This article focuses on revealing syntactic and pragmatic properties of author's digression in English literary prose of the XIX–XX centuries. Author's digression is determined as an autosemantic compositional unit of literary text, which ensures semantic relationship of different elements of the text, performs emotional and esthetic, phatic and cognitive functions, and is considered to be explicit means in defining the author's and reader's images. Lingual and cognitive approach made it possible to distinguish communicative functions of compositional and speech forms of author's digression

Key words: author, author's digression, author's image, information function, literary text.

Стаття надійшла до редколегії
06.05.2015 р.

УДК 821.161.2.09 (Шкрумеляк Ю.)

Тетяна Бикова

Наративна стратегія повісті Ю. Шкрумеляка «Огні з полонин» як авторський інваріант декодування «гуцульського тексту» перших десятиліть XX століття

На матеріалі літературознавчого аналізу «гуцульського» тексту Ю. Шкрумеляка розкрито авторське втілення майбутнього у вигляді часопросторового фантастичного передбачення відродження Гуцульщини. Текст твору представлений як своєрідна квазіісторія краю, оспівана в художній формі. Такий аспект викладу матеріалу дає змогу спрямувати думку читача щодо певних варіантів утілення майбутнього в реальних подіях.

Ключові слова: Гуцульщина як текст, наративна стратегія, квазіісторія, гуцульський текст, наратор.

Постановка наукової проблеми та її значення. Власні письменницькі прагнення змалювати найкращі майбутні перспективи розвитку рідного краю інколи в «гуцульських» текстах перших десятиріч XX віку втілювались у вигляді часопросторового фантастичного передбачення відрод-

ження Гуцулії. Найяскравіше свідчення такого напрямку розвитку дефініції «Гуцульщина як текст» – текст твору «Огні з полонини» Ю. Шкрумеляка. Маємо своєрідну квазіісторію краю, утілену в художній формі, яка давала можливість спрямувати думку читача щодо певних варіантів її втілення в реальному часі. Такі тексти творів за типом нарративних структур, визначених В. Сірук, самі по собі містять псевдоісторію з буттєвою прерваністю «я» [5], а отже, актуальне простеження розвитку нарративу фантастичного в цій повісті. Тим більше, що текст твору дає змогу визначити основні напрями розвитку літературного нарративу 20-х – початку 30-х рр. ХХ ст. загалом. Серед текстуального діапазону творів, охоплених дефініцією «Гуцульщина як текст», повість «Огні з полонини» – чи не перший фантастичний твір західноукраїнської літератури тих років, який визначає «нове» ідейно-тематичне спрямування «гуцульського» тексту.

Мета дослідження – розкрити художні особливості нарративної стратегії повісті Ю. Шкрумеляка «Огні з полонини», яка засвідчує індивідуально-авторський підхід до співвідношення часу й простору на рівні розкриття основних ознак «гуцульського тексту» перших десятиліть ХХ ст.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Під час дослідження означеного літературного тексту твору варто враховувати концепцію структуралізму, тобто вивчати зміст художнього твору задля пошуку глибинної його структури та усвідомлення його центральних важелів. Ця концепція, яку розробили Ж. Женнет [2], Ц. Тодоров [10], В. Шмід, виявляється в характеристиці текстуальної структури повісті «Огні з полонини», що є прикладом «нарративу», тобто оповідного твору будь-якого жанру й будь-якої функціональності [9, с. 9]. У представленому нарративі вимальовується не лише картина тогочасної культури, а й внутрішня сутність самого наратора та через нього – автора художнього тексту. Щоб дізнатися причини появи того чи того літературного сюжету, потрібно знати внутрішню ідентичність автора тексту, простежити, які події відбувалися в його житті та якою була його реакція на них [4, с. 171]. Внутрішню сутність письменника Ю. Шкрумеляка визначає його належність до зародження й діяльності січового стрілецтва на території України 10–20-х рр. ХХ століття. Звідси й та позасвідомо туга письменника за «втраченим раєм», і бажання через показ квазіісторичних моментів буття Гуцульщини побудувати ідеальний образ рідного краю, який свого часу врятує ідеальний Гуцул. Часопростір Гуцульщини Ю. Шкрумеляка настільки далекий від локального відображення, що сягає планетарних меж. Адже, на думку автора, саме відродження Гуцулії сприятиме появі «нової» ери в історії цілого людства. Події, які відображує автор на сторінках повісті «Огні з полонини», визначають сутність його нарративу й безпосередність його екзистенції як суб'єкта. Вираження такого конкретного індивідуального нарративу суб'єкта певною мірою сприяє набуттю смислу літературним нарративом загалом.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Особливо в означеному сенсі важливий тип побудови сюжету [7, с. 27], адже події в процесі народження нарративу, пов'язані хронологічно, становлять певну історію. На думку В. Шміда, нарратив – це завжди вибір окремих елементів, зафіксованих у сукупності подій [9, с. 109]. І саме від наратора залежить, які з подій, що відбулись історично, варто враховувати та згадувати під час розкриття певної смислової лінії, а які мають і далі стояти осторонь. Так формується можливість не тільки для авторської інтерпретації історичних подій, а й наратор-реципієнт по-різному оцінює ті події, що подані на сторінках твору, урахувавши при цьому певні важелі для такого тлумачення тексту.

Історично склалося, що на межі двох століть людина почувається морально роздвоєною, у стані якоїсь певної глобальної душевної катастрофи. Така екзистенційна поведінка доби помежів'я сприяє появі бажання суб'єкта до самоідентифікації за допомогою нарративу: «В такий час особливо яскраво переживається відсутність узгодження між бажаннями та можливістю їх здійснення. Саме тоді й виникає необхідність висловити свої думки, які стають так званими екзистенційними ідеями, що мають завершальний зміст у контексті самоосмислення» [6, с. 16–17].

Щоб повністю охопити просторову площину літературного нарративу, варто враховувати ті часові межі, які використовує автор у художньому тексті. Звідси й оригінальний спосіб організації нарративу щодо розгортання суто фантастичного сюжету з відкритим бажанням асимілювати його в реальний життєвий простір персонажів. У повісті «Огні з полонини» час багатofункціональний: традиційна історія зростання й формування героя, розгорнена в хронологічній площині (народження – дитинство – юність – зрілість), перемежована часовими проєкціями в далеке минуле, що має на певному ірраціональному рівні зв'язки з теперішнім. Так, головний герой у суто фантастичній формі

дізнається, що він і його найближчі друзі поєднані велінням долі не випадково – вони становлять собою своєрідну реінкарнацію відомих історичних діячів, приборчників князя Лева, засновника міста Львова, який свого часу визначався справедливістю та благородністю щодо потреб ближчого, і на них лежить місія відновлення історичної справедливості – існує дарована долею можливість знищити всіх ворогів Гуцульщини. Така ж часова проекція поширюється й на майбутній час. Наратор вибудовує власний варіант історичного розвитку краю та альтернативну версію визволення Гуцульщини, а отже, і цілого світу від «панського» впливу.

Зауважмо, що у фантастичному світі, де має панувати справедливість, не існуватиме «вищого» світу над простими людьми, відбувається своєрідне падіння «панського» світу до ніг «людського» світу: гуцули починають усвідомлювати власну винятковість і спроможність наближення до світу Божого без посередництва «панів», тобто з Божого благословення (без цього немислима традиційна культура гуцулів, постійно на це йде орієнтація) гуцул, а отже ціла Гуцульщина буде вільною, отримає свободу. Однак автор шлях до її отримання бачить лише через певні насильницькі дії: шляхом фізичного знищення за допомогою певного хімічного інгредієнта людей, які несуть зло й розбрат у середовище Гуцульщини. Таку утопічну реалізацію ідеї відродження краю автор схарактеризував із різних боків: із позиції самого виконавця – головного персонажа, його товаришів та власне наратора.

Аргументація саме такого відродження Гуцульщини ціною руйнівницького складника постійно звучить то з позиції різних персонажів, то безпосередньо наратор приєднується до думок героїв, що дає змогу читачеві сприйняти всі можливі представлені варіанти.

У часовий діапазон реального світу, де існують авторські вкраплення, не відповідні хронологічному розвитку подій (минуле – сучасне – майбутнє), постійно втручається світ ірраціональний, який, на відміну від рацію, не має часопросторових меж. Цей світ у позиції наратора настільки наближений до реального, що, деінде перехреснюючись із ним, утручається в хід подій, забирає на себе основну частину інформаційного простору. Герої зі світу ірреального стають провідниками й доленосними світочами людей, які живуть у реальному часі. Та й автор безпосередньо інколи визначає персонажа то конкретною історичною особою, яка залишилася в минулому як свідчення не виконаних перед князем Левом зобов'язань, то живим персонажем, котрий має пророцькі здібності, то містичним привидом, який має виконати певну місію задля упокоєння власної душі, а то й пророком Іллею, що несе в середовище гуцулів Вищу правду й Боже свідчення про винятковість Гуцульщини та появу живого Бога, який відродить разом із краєм усю землю (своєрідна версія «другого» пришествя Ісуса Христа й істинної винятковості народу ізраїльського?).

Фантастичний світ керує й майбутнім цілої Гуцульщини. Змальовуючи час, який існує поза межами написання твору (до речі, автор постійно орієнтує реципієнта в часі, називаючи чи то конкретний рік, коли відбувається подія, чи то існують певні посилання в латентній формі, які дають змогу читачеві зорієнтуватися в часопросторі тексту), письменник у реалістичному ключі змальовує події, які відбуваються в другій половині 30-х рр. ХХ ст. Уводячи наратора у світ майбуття, автор вимальовує ідеальне життя в цьому світі, де немає панів, а міжлюдські стосунки засновані на взаємоповазі й розумінні почувань один одного: не випадково традиційний любовний трикутник у творі розв'язується з позиції й по-казковому доволі наївно. У хід подій утручається фантастичний персонаж, який скеровує дії одного з реальних героїв, котрий, відповідно до авторської концепції, є представником ідеального світу, відмовляється від заповітного кохання, вибираючи побратимство (авторська інтерпретація розв'язання конфлікту громадське–особисте). В ідеальному світі має бути все ідеальне – така остаточна авторська концепція твору простежується в традиційно гуцульському варіанті відтворення подій, які відбуваються в «оновленій» Гуцульщині.

Світ ідеального майбутнього, за Ю. Шкрумеляком, має тісні зв'язки із сучасним самого наратора. Події, які відбуваються у творі, упродовж зростання головного персонажа межують зі світом фантастичним, який взаємодіє зі світом реальним завдяки генетично закодованій орієнтації гуцулів на власні звичаї й обряди (їх у творі згадується чимало). Однак в історичному сенсі доцільно згадати декілька моментів із твору, які сприяють кращому розумінню витоків побудови власне авторської історії розвитку майбутньої Гуцульщини. Адже вони, насамперед, ґрунтуються на показі реалістичних подій, чітко зафіксованих у часопросторі Гуцульщини перших десятиріч ХХ ст.

Для місця дії реальних і фантастичних подій письменник обирає гуцульське село Ясенів. Його він виділяє з-поміж інших гуцульських містечок і селищ як центр зародження нової історії краю.

Особливої уваги, на думку автора, заслуговують події, пов'язані з появою в Ясеніві організації «Січ» за декілька місяців до початку Першої світової війни. Характеризуючи одного з персонажів твору, наратор ніби підглядає за його рухами, учинками, спонукаючи читача приєднатися до самого процесу споглядання: «Подивися, подивися! Хто то вийшов з Петрукової хати? То старий Петрук, чоловік уже в літах... Він нині не той Данило, що тримає чорний капелюх в руках, як говорить з паном Мікуліцкім. Данило нині сам вільний пан! Він нині, мов який генерал, приказувати буде сотці легінів і газдів, а вони будуть його слухати... Такий то Данило! Ти дивуєшся? Не бачиш на нім широкої жовто-синьої ленти, що гордо пишається на його плечі? Кинь бистрим зором і прочитаєш, що на ній написано. «Січ у Ясенівім!» А він же кошовий! Дивися, як по молодецьки кивнув кованим топірцем до сонця і його очі заграли... Пст! Тихо! Оцей Юра Ялинок, що вийшов тепер з онтої хати в такій самій ленті і з таким топірцем, то осавул ясенівської Січі!» [8, с. 27]. Наратор утаємничує читача, сприяє тому, що реципієнт мимоволі включається в процес, який здійснює він. Водночас отримана інформація про організацію Січі в Ясеніві в часопросторі чітко фіксує реальну подію, яка надалі відіграє одну з провідних ролей у побудові авторського світу майбутнього Гуцулії. Р. Інгарден в одній зі своїх робіт визначав, що «читач під час читання наче перебуває під сугестією визначених текстом часових перспектив і сприймає представлені процеси та події в тих перспективах, наскільки справді підпорядковується читаному творові і пристосовується до його вимог» [3, с. 201]. Часові перспективи, які окреслює автор у свідомості реципієнта, формують його ставлення по подальших подій і проектують уяву читача в потрібному авторові напрямі. Особливо це стає помітно, коли персонажі починають висловлювати суголосну думку. Так, промова Данила Петрука про майбутнє, що чекає на Гуцульщину, в основних моментах перегукується зі стратегією, яку запропонував автор: «...Люди добрі, гуртуйтеся, свої сили мірте, не впадайте над своєю бідною, але женіть її з своїх хат освітою й єдністю побратимською! Най вас нічо не страшить, най вас жоден дідько не лякає, ці всі ліси й бори, ці всі полонини, ця вся земля – то наша мати і ми самі до неї припадаймо та кормімося, як діти, а не даваймо її ссати зайдам і п'явкам нехрещеним!» [8, с. 30].

Національно свідомі персонажі близькі у своїх пориваннях авторові, тому він щиро переживає, коли відбувається неминуче покарання активістів ясенівської «Січі». Читач при цьому залишається невід'ємним його супутником: «Ти дивишся зі мною в село і пильно придивляєшся всьому, що там діється і хочеш зловити кожде слово людської розмови... Бачу нині на твоїм чолі здивування і жаль. Не дивуюся. Ти думав, що й нині полюбуєшся блиском гуцульських топірців, що ними буде знову вправляти ясенівська Січ... А то не топірці блистять у серпневім сонці! То шандарські багнети і чака виблискують огнем від сонця так, як очі шандарів блистять лисячим гнівом» [8, с. 65].

Завдяки такій розповіді текст перетворюється у своєрідного посередника між уявною довільністю автора й особистим сприйняттям наратора згаданих вище реалістичних подій. Елементи нарації відтворюють історію формування національної свідомості гуцулів початку ХХ ст. і засвідчують поступове зародження в гуцульському середовищі думки про власну спроможність будувати без «панських» посередників, які у творі представлені широким діапазоном – це й поляки, мадярське військо, частково згадуються й представники російського війська, – нове суспільне життя, закорінене в національних традиціях та звичаях.

Сучасне авторові життя цікаве як передумова появи тієї видатної особистості, яка, завдяки Божій волі, власному розуму й таланту, природним здібностям, спроможна показати Гуцульщину світу, а цілий світ дорівняти до ідеальної Гуцульщини, що досягне, за автором, піку свого розвитку, коли відбудеться повне знищення світу «панського», що калічить душу Гуцульщини. Саме в такому авторському ключі відбувається процес набуття нового досвіду читачем. Тим більше, що безпосередньо автор упродовж усього твору постійно закликає реципієнта до співпраці, формування власної оцінки. Безпосередні авторські судження спрямовані на початку кожної частини твору до внутрішньої сутності читача. Уваги варті численні апеляції до думки читача, який стає учасником усіх процесів, які відбуваються у творі. Уривчасті речення, численні риторичні питання, авторські судження, за якими відчуваються його переживання, страх, інтерес, мають за мету бажання поділитися власними емоціями з читачем: «Чуєш? Щось наче іде десь ззаду за нами! Огляньмося! О! Ти зблід чогось? Налякався? Ах – так! Це справді дивна і несамоविта поява! Той старезний дідуган, високий велетень з бородою та палогою в руці... Що це? Вже пішов? Десь нема його, але очі ще блистять і дивляться на нас і борода ще майнула в повітрі!» [8, с. 28].

Ця своєрідна митецька гра наратора із читачем має за мету глибше зануритися разом у сугестію твору, зрозуміти витoki авторських ідей, поєднатися в спільній оцінці зображуваних подій – чи то реалістичних, чи то цілком фантастичних, написаних у душі авторської концепції побудови квазіісторії своєї Гуцульщини.

У такий спосіб відбувається уявний діалог автора, наратора й читача, який має зрозуміти авторську позицію, не залишається суто відчуженою особою, активно співпереживає персонажам, які так віддають свої сили на «відродження» Гуцульщини. Уключаючи фантастичний складник у твір, письменник прагне вивести погляди на становлення «нової» Гуцульщини не тільки історичних осіб і реальних персонажів, а власне доводить, що й ірреальний світ та світ Природи, потерпаючи від суспільної несправедливості, приєднується до бажання «очищення» краю від зла. Читач має, за задумом автора, сприйняти цю ідею як своєрідну настанову істинного буття Гуцульщини.

Розміщуючи текст у трьох часовопросторових площинах, письменник орієнтує читача на вільне продовження текстуального плану твору. Отже, створюється ефект усезнання реципієнта, який, заглибившись у текст твору, сприймає його як певну інформацію для розумів. Авторська квазіісторія про виняткову місію Гуцульщини, генія-автохтона, виконана за принципами своєрідної гри автора із читачем, де текст стає посередником між двома суб'єктами, які отримують від читання певну інформацію, насолоду чи внаслідок написання тексту діляться такою інформацією. Причому позиція наратора – чи то відкрита, чи то «прихована», наявність чи відсутність контакту наратора з персонажами – усе це впливає на рецептивні можливості кожного читача.

Висновки та перспективи подальшого дослідження. Означена наративна стратегія тексту повісті «Огні з полонини» Ю. Шкрумеляка вкладається в концепцію текстуального декодування дефініції «Гуцульщина як текст», розуміння тексту художнього твору як явища цілком індивідуального відповідно до авторського задуму і підтверджує думку, що «текст – це не вияв розпаду твору, а навпаки, твір – то шлейф уявлюваного, що тягнеться за Текстом», а тому «текст у буквальному значенні завжди парадоксальний» [1, с. 492].

Власне, крізь призму літературного наративу початку ХХ ст. текстом повісті «Огні на полонині» Ю. Шкрумеляка представлений один із варіативних складників сприйняття читачем історіософської візії картини світу Гуцульщини. Наративна стратегія твору Ю. Шкрумеляка «Огні з полонин», заснована на авторському інваріанті декодування «гуцульського тексту» перших десятиліть ХХ ст., дає можливість перспективи нових творчих досліджень гуцульського тексту щодо співвідношення в ньому часу простору на рівні створення нових варіантів імагологічних досліджень регіональних текстів 2-ї половини ХХ ст.

Джерела та література

1. Барт Р. Від твору до тексту / Ролан Барт // Слово. Знак. Дискурс : [антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / за ред. М. Зубрицької]. – Львів : Літопис, 2002. – С. 491–496.
2. Женетт Ж. Фигуры : в 2-х т. – Т. 1. / Ж. Женетт. – М. : Изд-во им. Сабашниковых, 1998. – 472 с.
3. Ингарден Р. Про пізнавання літературного твору / Роман Ингарден // Слово. Знак. Дискурс : [антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. / за ред. М. Зубрицької]. – Львів : Літопис, 2002. – С. 176–206.
4. Рікер П. Сам як інший : [пер. з фр. В. Андрушко, О. Сирцова] / П. Рікер. – К. : Дух і літера, 2000. – 458 с.
5. Сірук В. Наративні структури в українській новелістиці 80–90-х років ХХ століття (типологія та внутрішньотекстові моделі) / В. Г. Сірук ; Волин. держ. ун-т ім. Лесі Українки. Філол. ф-т. Каф. укр. л-ри. – Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 2006. – 224 с.
6. Ткачук О. М. Наративні принципи прози Михайла Яцківа : монографія / О. М. Ткачук. – Тернопіль : Медобори, 2013. – 276 с.
7. Уайт Х. Метаистория: историческое воображение в Европе XIX в. / Х. Уайт. – Екатеринбург : Изд-во Урал. ун-та, 2002. – 528 с.
8. Шкрумеляк Ю. Огні з полонин. Повість, оповідання, поезії. Книга перша / Ю. Шкрумеляк. – Коломия : Просвіта, 1995. – 208 с.
9. Шмид В. Нарратология / В. Шмид. – М. : Языки славян. культуры, 2003. – 312 с.
10. Todorov T. The Poetics of Prose [Transl. from French by R. Howard ; Foreword J. Guller] / T. Todorov. – Ithaca : NY : Cornell Un-ty Press, 1980. – 271 s.

Быкова Татьяна. Нарративная стратегия повести Ю. Шкрумеляка «Огни с долин» как авторский инвариант декодирования «гуцульського текста» первых десятилетий ХХ века. На матеріалі літературо-

ведческого анализа «гуцульского» текста Ю. Шкрумеляка раскрыто авторское воплощение будущего в виде пространственного фантастического предсказания возрождения Гуцульщины. Текст произведения представлен как своеобразная квазиистория края, воспетая в художественной форме. Писатель стремится показать взгляды на становление «новой» Гуцульщины не только исторических лиц и реальных персонажей, а собственно доказывает, что и ирреальный мир, и мир природы, страдая от общественной несправедливости, присоединяются к желанию «очищения» края от зла. Авторская квазиистория об исключительной миссии Гуцульщины, гения-автохтона, выполненная по принципу своеобразной игры автора с читателем, где текст становится посредником между двумя субъектами, которые получают от чтения определенную информацию. Такой аспект представления материала позволяет направить мысль читателя по определенному варианту воплощения будущего в реальных событиях.

Ключевые слова: Гуцульщина как текст, нарративная стратегия, квазиистория, гуцульский текст, нарратор.

Bykova Tetiana. Narrative Strategy Novel Yu. Shkrumelyak «Lights From the Valley» as the Author Invariant Decoding «Hutsul text» First Decades of the XX Century. On the material of literary analysis «Hutsul» text Yu. Shkrumelyak disclosed embodiment future of copyright in a fantastic time and spatial prediction revival of Hutsul. The text of the work presented as a kind kvazihistory edge, glorified in artistic form. The writer seeks to show the formation of views on the «new» Hutsul not only real historical figures and characters, and, in fact, argues that surreal world and the natural world, suffering from social injustice, joins the desire to «clean» the land of evil. Author kvazihistory the exceptional mission Hutsulshchyna autochthon genius, made the principles of the author's original game with the reader, the text of which is an intermediary between the two entities that receive certain information from reading. This aspect of the presentation of the material makes it possible to direct the reader according to certain embodiments the future of real events.

Key words: Hutsulshchyna as text, narrative strategy, kvazihistory, Hutsul text narrator.

Стаття надійшла до редколегії
11.05.2015 р.

УДК. 821.161.1.09

Галина Бондаренко, Арина Левченко

Духовний світ героїв роману Олеся Гончара «Собор»: загальнолюдські та національні риси

У романі Олеся Гончара «Собор» представлено духовний світ як цілісне формування різноманітних поглядів, відчуттів. В одних і тих самих умовах люди відрізняються за рівнем розвитку й напрямом своїх духовних прагнень. В одних (Володька Лобода) переважає споживче ставлення до всього наявного, у тому числі й духовних цінностей, інші (Микола Баглай, Сьлька Чечіль, Іван Баглай, його дружина Вірунька та інші) відзначаються творчим горінням, прагненням духовної віддачі.

Ключові слова: духовний світ, загальнолюдський, національний, світогляд, моральні цінності.

Постановка наукової проблеми та її значення. Актуальність проблеми духовності у творчості Олеся Гончара не викликає сумніву. Специфічна ознака художньої літератури, як і інших видів мистецтва, – те, що вона змальовує дійсність в образах, які є емоційно-образним узагальненням життя. Твори художньої літератури – могутній засіб впливу на людей, адже образи їх з особливою силою прищеплюють читачам певні ідеї, збуджують настрої, прагнення. Проблема формування загальнолюдських моральних цінностей – це проблема формування гуманістично орієнтованої особистості.

Виховання сильної, самобутньої, волелюбною і яскравою людською особистості можливе лише на високих народних ідеалах, на творчих традиціях рідного та інших народів. Одна з найважливіших тенденцій розвитку засобів виховання – повнота вияву цінностей нашого народу, суспільства, його багатств. Головною метою національного виховання на сучасному етапі є передача молодому поко-

© Бондаренко Г., Левченко А., 2015